

Arkivsak: 17/03712-22

Saksdokumenter:

BM 36.1/18 Utkast til studieemne om pilegrim 25.09.18

EVU-saker

1. Nasjonal kompetanseutviklingsplan

Bispemøtet vedtok i sak BM 29/14 Nasjonal kompetanseutviklingsplan for perioden 2015-2020. I vedtaket heter det: «Det gjennomføres evaluering halvveis og ved fullført periode, og foretas justeringer om særlige grunner skulle tilsi det.» Vi er nå over halvveis i planens funksjonsperiode, og det er ikke foretatt noen evaluering. Etter dialog med arbeidstakerorganisasjonene i SEU vurderes det å slå sammen den foreløpige evalueringen med utarbeidelsen av ny plan. Denne saken tegner en skisse over hvordan dette arbeidet kan se ut, med vedtak i Bispemøtet høsten 2020 og ny plan gjeldende fra 1. januar 2021.

2. Samarbeid mellom bispedømmene og Bispemøtet

Arbeidet med EVU skjer både nasjonalt, regionalt og lokalt. EVU-midlene bispedømmene forvalter fordeles dermed ulikt, avhengig av hvilke satsinger som er i bispedømmet og hvor mye av potten som fordeles direkte til prostiene. Hvor mye midler som gjenstår til prioriterte nasjonale kurs vil dermed variere stort fra år til år og fra bispedømme til bispedømme. Det er lite av gode rutiner vedrørende informasjon av langsiktige planer fra både Bispemøtet og bispedømmet. Konsekvensen er at det har blitt lyst ut flere kurs som ikke kan gjennomføres på grunn av for få deltakere. Det foreslås å etablere noen rutiner, eventuelt endringer, i hvordan relasjonen mellom EVU-arbeidet regionalt og nasjonalt skal være.

3. Fremtidige kurs

Bispemøtet har tidligere prioritert kurs om daglig ledelse i soknet (BM 4/18) med oppstart høsten 2019. Dette er tenkt som et breddekurs, og vil trolig legge beslag på mye av EVU-budsjettene i en periode ettersom det er et forholdsvis stort kurs (15stp) over tre semestre. Kompetanserådet har i møte 28. august også presentert en plan for videre kursutlysning.

Forslag til vedtak

1. Bispemøtet imøteser et arbeid med ny nasjonal kompetanseutviklingsplan, og ber om å få utkast til endelig behandling av saken til bispemøtet i oktober 2020.
2. Bispemøtet mener samhandlingen mellom Bispemøtet og bispedømmene må styrkes, og ber om at ulike modeller for å styrke dette samarbeidet blir en del av arbeidet med ny nasjonal kompetanseutviklingsplan.
3. Bispemøtet har drøftet Kompetanserådets skisse til fremtidige kurs og vil, i tillegg til kurs om daglig ledelse i soknet, anbefale følgende kurs for utlysning våren 2019:
 - PTP/Prest og teolog i praksis (5/10 stp) (MF i samarbeid med TF, VID og PF)
 - PKU/Pastoralklinisk utdanning (20 stp) (MF)

4. Bispemøtet vil følge opp arbeidet med å se på kostnadene knyttet til PKU og ber om at denne saken kommer tilbake til behandling i bispemøtet i februar 2019.

Saksorientering

Bakgrunn

1. Nasjonal kompetanseutviklingsplan

Da Bispemøtet vedtok nasjonal kompetanseutviklingsplan (BM 29/14), ble det også vedtatt at planen skulle evalueres både ved halvveis og fullført periode. Planens varighet, fra 2015 til 2020, tilsier at det skal skje en halvveis evaluering nå. Saken ble drøftet på SEU-møte 3. mai og det var enighet i SEU at et evalueringsarbeid nå må sees i sammenheng med utviklingen av en ny plan som skal gjelde i perioden 2021-2026. Det ble også meldt inn på møtet at REU-ene er aktuelle høringsinstanser.

En mulig plan for evaluering og utvikling av ny plan kan se slik ut:

Høsten 2018	Bispemøtets sekretariat innleder evalueringsarbeidet og utformer evalueringsskjema
Vår 2019	Nasjonal kompetanseplan evalueres i REUene
Vår 2019	Evalueringen av kompetanseutviklingsplanen tematiseres på EVU-konferansen
Høst 2019	Evaluering av nåværende plan samt skisse til ny plan behandles i Bispemøtet
Vår 2020	Forslag til ny plan legges frem for REUene for innspill
Høst 2020	Nasjonal kompetanseutviklingsplan for 2021-2026 vedtas i Bispemøtet

Det er en nødvendighet at evalueringsarbeidet og utarbeidelsen av ny plan drøftes på SEU-møtene i denne perioden. Det er også naturlig at det løftes inn i Kompetanserådet og andre møter mellom Bispemøtet og læresteder.

Det vil i evalueringsarbeidet også være naturlig å se hvordan det arbeides med regionale og personlige kompetanseutviklingsplaner. Bispemøtet bes drøfte om dette skal inngå som en del av det evalueringsarbeidet Bispemøtet igangsetter, eller om dette i hovedsak skal være regionale prosesser.

Det synes prematurlig å allerede på dette tidspunktet skissere hvordan en ny kompetanseutviklingsplan skal se ut og inneholde, men store deler av nåværende plan kan forstås som et bakgrunnsdokument som tegner opp rammene for kompetanseutviklingsarbeidet i kirken. Særlig elementene «Planens funksjon og forankring», «Forståelsen av kompetanseutvikling», «Strategiske mål for kompetanseutvikling» og «Risikofaktorer» kan synes som stabile størrelser som med noe bearbeiding kan fungere inn i en ny plan. Det er i særlig grad «Handlingsmål og tiltak» som, i tillegg til planen i helhet, som vil være gjenstand for evaluering.

Bispemøtets sekretariat erkjenner at pkt 1 C ikke har blitt gjennomført. Dette har ulike årsaker, blant annet ulike ønsker fra bispedømmer, læresteder og fagforeninger.

2. Samarbeid mellom Bispemøtet og bispedømmene

Bispemøtets sekretariat hadde i slutten av august et møte med læresteder om samarbeidet om EVU-tiltak. Et felles mål er at alle kurs som lyses ut av lærestedene, og som har fått anbefaling fra Bispemøtet, skal få nok deltagere til å kunne gjennomføres. Et grep som kan gjøre dette bedre, er at lærestedene på et tidligere tidspunkt enn dagens praksis gir Bispemøtet informasjon om kostnadene og omfanget på et planlagt kurs: Hvor dyrt blir det, og hvor mange deltagere trengs for å gjennomføres. Tidlig informasjon om kurs som kommer kan også spres til prester, slik at de kan forberede seg på hva de ønsker å gjennomføre, og prostene er bedre rustet til å se kommende kursutlysninger i lys av enkeltprestens personlige kompetanseutviklingsplan.

Utfordringene i EVU-arbeidet ligger ikke bare i samarbeidet mellom læresteder og Bispemøtet, men også mellom Bispemøtet og bispedømmene. Bispemøtet er i dag for lite oppdatert på hva som planlegges av regionale og lokale kurs og hvordan EVU-midlene budsjetteres og planlegges brukt i de enkelte bispedømmene. Bispedømmene på sin side er trolig like lite oppdatert på hva som planlegges av kurs på nasjonalt nivå. Samhandlingen i EVU-arbeidet må altså styrkes.

I sak BM 4/18 heter det i vedtaket: «Bispemøtet er også innstilt på å ta ansvar for arbeidsgiversiden i SEU. Dette innebærer at Bispemøtet går inn i noen helt bestemte arbeidsgiverfunksjoner som i noen grad vil begrense biskopenes handlingsrom». Bispemøtets vedtak knyttet til EVU, som vil være drøftet med arbeidstakerorganisasjonene i forkant vil dermed være forpliktende for arbeidet med i EVU i bispedømmene. Samtidig må Bispemøtet alltid ha et blick for det regionale arbeidet i sin planlegging.

Mulige forslag for å bedre samhandlingen mellom Bispemøtet og bispedømmene:

1. Sikre at EVU-konferansen holdes jevnlig og slik skaper et møtepunkt mellom Bispemøtet og bispedømmene for å forankre de prosesser som foregår i EVU-arbeidet. EVU-konferansene planlegges å holdes omtrent hvert 1 ½ år, med neste konferanse våren 2019.
2. Innarbeide en rutine hvor alle REU-referater går i kopi til Bispemøtet.
3. At bispedømmene i god tid varsler Bispemøtet om regionale tiltak som har en slik størrelsesorden at det vil legge store begrensninger på hvordan EVU-midlene i bispedømmet kan fordeles. Dette gjelder for eksempel dersom et bispedømme ønsker å gjennomføre «Kunsten å snekre en preken» i alle prostier.
4. At Bispemøtet holder nettsidene sine oppdatert, ikke bare med kurs som er utlyst, men også som kommer til å bli lyst ut, og sende orienteringsbrev til bispedømmene med relevant informasjon jevnlig.

Det er også to forslag som vil ha større innvirkning på hvordan EVU-arbeidet driftes, og som må drøftes godt i flere instanser før det eventuelt kan gjennomføres:

1. *Gå fra to til en kursutlysning årlig*
Dette har blitt drøftet i SEU, stiftsdirektørmøte og med lærestedene, med varierende tilbakemelding. Styrken i en slik omlegging vil være at det vil bli lettere for REUene å disponere midlene, det vil være lettere å kunngjøre kursene, samt at det kan oppfattes mer positivt blant prestene at de har én frist å forholde seg til. For prosten vil det også være lettere å legge arbeidsplaner når man vet om kursdeltagelse på et tidlig tidspunkt. Av punkter som taler imot er at det kan oppleves som mindre fleksibelt og at det kan bli lang tid fra man melder seg på et kurs til det gjennomføres. Hva om en prest bytter stilling i løpet denne tiden, vil et nytt bispedømme være forpliktet av et annet REU sitt vedtak?
2. *Binde deler av EVU-budsjettene i bispedømmene til nasjonale kurs*
EVU-budsjettene i bispedømmene er nokså like fra år til år. Dersom man kan si at eksempelvis 30% av budsjettet hvert år avsettes til nasjonalt koordinerte kurs vil det kunne gi et bedre utgangspunkt til å planlegge antall og omfang av utlysningene. Å gjøre dette obligatorisk vil kunne binde bispedømmene for mye i planleggingen av regionale tiltak, men å sette dette som en normalordning vil kunne skape bedre forutsigbarhet enn det er i dag.

Det er ikke tenkt at Bispemøtet i denne omgangen skal vedta store omlegginger av hvordan Bispemøtet og bispedømmene samhandler om EVU, men å drøfte styrker og svakheter ved dagens ordning. Det kan gi Bispemøtet en bedre forståelse av hva som er ønskelig praksis i videre arbeid med saken. Dette vil være naturlig også å tematisere på EVU-konferansen våren 2019 og mulig ta inn som en del av arbeidet med utviklingen av ny nasjonal kompetanseutviklingsplan.

3. Fremtidige kursutlysninger

Bispemøtet vedtok i BM 4/18 at kurs om daglig ledelse i soknet skal lyses ut våren 2019 med oppstart høsten 2019. Kursskisse ligger vedlagt, men i grove trekk bli rammene for kurset dette:

- Totalt vil kurset ha et omfang på 15stp

- Deltagerne vil fordeles med utgangspunkt i de tre VTP/VTVT-regionene.
- Det legges opp til tre samlinger á to dager, fordelt på tre semestre.
- Det er ikke levert et prisestimat, men sammenlignet med hva andre kurs koster vil dette kunne ligge på et sted mellom 20 000,- og 30 000,- per deltaker. Dette vil dekke kursavgift, samt kost og losji for deltakerne. Bispedømmene må utover dette sørge for reisekostnader og eventuelle vikarmidler.

Den foreløpige kursskissen til MF og VID presenterer følgende tentative overskrifter for hver av de tre samlingene:

- Ledelse i komplekse virkeligheter – organisasjonsforståelse, visjon og strategi
- Arbeidsledelse – økonomi og forvaltning, relasjon og de krevende saker
- Utvikling i menigheten – kultur, ledelse og samhandling i folkekirkekonteksten

Biskopene bes samtale om hvor mange prester man ser for seg kan delta på kurset, og om hvordan disse skal rekrutteres inn: Bør biskopen peke på enkeltkandidater, eller skal det være åpent for enhver å søke?

Kompetanserådet vedtok i sitt møte 27. august (sak 17/18) følgende plan for videre kursutlysning

Utlysning våren 2019 (oppstart høst 2019)

- PTP/Prest og teolog i praksis (5/10 stp) (MF i samarbeid med TF, VID og PF)
- PKU/Pastoralklinisk utdanning (20 stp) (MF)

Bispemøtet må avgjøre om de ønsker å anbefale PTP og PKU utlyst våren 2019. Dette er kurs som jevnlig lyses ut. PTP inngår som del av Innføringskurset for nye prester, mens PKU-utlysningene har vært fast utlyst hvert semester de senere årene. Det vurderes som vanskelig å ikke skulle lyse ut disse kursene, men overlates til REUene å avgjøre hvordan man vil benytte midler til disse to kursene i lys av kostnadene knyttet til daglig ledelse i soknet.

Utlysning høsten 2019 (oppstart vår 2020)

- Prestetjeneste i et livssynsåpent samfunn, videreutdanning for spesialprester (20stp)
- Pilegrimskurs (TF)
- PKU

Kostnader til daglig ledelse i soknet-kurset vil ha innvirkning også på andre tildelingsrunde i 2019, og trolig også på utlysninger i 2020.

Prestetjeneste i et livssynsåpent samfunn er et studium som har vært planlagt lenge. PF vurderer det slik at størsteparten av deltagerne her vil være sykehusprester og dermed ikke støttes gjennom EVU-budsjettene til bispedømmene. Dette betyr at kurset trolig kan gjennomføres også uten at kurset anbefales av Bispemøtet. Kurset vil derimot styrkes av deltagelse av studentprester og fengselsprester, og ettersom disse prestene er ansatt i bispedømmet har biskopene et ansvar for deres særlige kompetanseheving. Det har lenge vært et ønske om videreutdanning for prester som arbeider på offentlige institusjoner.

TF planlegger, i samarbeid med Pilegrimssenter Oslo, er kurs om pilegrimsfenomenet. Kurset ønsker å gi bed innføring i pilegrimsfenomenet i vestlig kristendom historisk sett og i vår samtid. Både historiske, samfunnsvitenskapelige og teologisk faglighet vil bli benyttet. Arrangøren ønsker å legge samlingen til Kirkwall på Orknøyene da det er samarbeidsrelasjoner med prester og pilegrimforskere der. I kursskissen skisseres det at deltagerne selv besørger reise- og bokostnader. Det er foreløpig ingen økonomiske estimater knyttet til prosjektet. Foreløpig prosjektskisse ligger vedlagt.

Foreløpig plan for utlysning våren 2020 (oppstart høst 2020)

- Gudstjenestekurs (NMH, MF, Kirkerådet)
- PTP

MF planlegger sammen med NMH og Kirkerådet et kurs om gudstjenesten, som en liturgisk videreutdanning på 20stp rettet mot prester og kantorer. Kurset tar utgangspunkt i presters

og kirkemusikeres erfaringer fra lokalt gudstjenesteliv. Gjennom undervisning, seminarer, litteraturstudier, erfaringsdelinger og øvelser gis det anledning til refleksjon og faglig fordypning med sikte på å gi økt arbeidsglede som gudstjenesteleder. Kurset vil gi prester og kirkemusikere impulser til refleksjon og faglig fordypning over egen liturgisk praksis, samt gi økt kunnskap om liturgisk fornyelsesarbeid for øvrig. Gudstjenestefornyelsen begynner i gudstjenesteverkstedet. Første samling er tenkt lagt til Mikkelmesskonferansen.

På lengre sikt arbeides det med

- Samhandling, ledelse og frivillighet (MF)
- Funksjonshemmede og kirken (VID) (2020 eller 2021?)
- GT-kurs (VUD) (2021 eller 2022?)
- Sjelesorgkurs (ikke PKU) (TF i mulig samarbeid med VID)
- Dogmatikk/samtidsteologi (TF)
- Kunsten å snekre en preken (MF)

Dersom Bispemøtet anbefaler de kursene som foreløpig ligger inne i Kompetanserådets planer vil oversikten over kurs se slik ut de nærmeste årene:

	2019 vår	2019 høst	2020 vår	2020 høst	2021 vår	2021 høst	2022 vår	2022 høst
Ptp del 1								
Ptp del 2								
PKU								
Teologi og forkynnelse								
Daglig ledelse								
Prest i livsynsåpent								
Pilegrimskurs								
Gudstjenestekurs								

Denne oversikten tar utgangspunkt i oppstart av kurset, og utlysningen vil komme semesteret før (gitt at man opprettholder ordningen med to utlysninger). Som oversikten viser vil det være et særlig press på 2020, og det bør vurderes om alle kursene som ligger i Kompetanserådets plan bør anbefales. Det vil trolig være begrensede kostnader knyttet til Prestetjeneste i et livsynsåpent samfunn ettersom dette retter seg inn mot kategorialprester. Det kan også vurderes om færre deltagere på Innføringskurset for nye prester skal få støtte til PTP del 2, eventuelt om det bør anbefales gjennomføring av PKU dette året.

4. PKU

Bispemøtet gjorde i 2017 vedtak om at man ønsker at det «utarbeides mer kostnadseffektive ordninger for gjennomføring av PKU» (BM 7/17).

I 2017 gjennomførte MF en relevansanalyse av PKU-programmene. Denne viser at kursene oppleves svært relevante for kursdeltagerne. En annen trend undersøkelsen viser er at det er en dreining mot at flere som tar PKU senere får jobb som institusjonsprest, trolig fordi PKU er en kompetanse som etterlyses i slike stillinger. Evalueringen berører ikke de økonomiske sidene av kurset. Evalueringen ligger vedlagt sakspapiret.

I forbindelse med de store utgiftene til daglig ledelses-kurset i 2020, og med mulighet for at PKU-søknader ikke vil få støtte dette året, kan det på nåværende tidspunkt være fruktbart å gå i dialog med lærestedene om hvordan man kan arbeide med utgiftene til PKU i årene fremover.